

Nr 1019

Av herr **Ekström** i Iggesund, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till naturvårdslag m. m.*

(Lika lydande med motion nr 828 i Första kammaren)

Kungl. Maj:ts proposition nr 148 till innevarande års riksdag är ägnad att bereda möjligheter för en utveckling av den aktiva och framsynta naturvård som numera framstår såsom ett allmänt samhällsintresse. Den i det sammanhanget känsliga avvägningen mellan enskilda och allmänna intressen synes i lagförslaget ha kommit till uttryck på ett sätt som kan väntas tillgodose alla parter. Även om förslaget sålunda till sina huvuddrag är klart positivt kan vissa smärre påpekanden likväl vara motiverade.

Vid en i ständigt stegrad takt fortgående utveckling av friluftslivet aktualiseras alltmer behovet av regler för uppträdandet i naturen. Allemansrättens grundsatser blir ständigt föremål för tolkningssvårigheter, inte minst på grund av de nya former för fritidsvistande i naturen som den tekniska utvecklingen ger underlag för. Rörligheten underlättas genom bilar, snabbgående motorbåtar, snövässlor, snöscoters o. d. Vattenskidåkning har blivit ett utbrett folknöje på vissa håll. En ohämmad användning av denna moderna utrustning kan emellertid, som naturvårdsutredningen uttrycker saken, i många fall inverka skadligt på djurlivet och förringa naturupplevelsens värde för andra.

Inom vissa känsliga områden kan preciseringar rörande allmänhetens uppträdande i naturen verkställas inom ramen för institutet naturreservat. Vid utfärdande av tillämpningsföreskrifter till lagen bör dessa innehålla klara direktiv om att naturreservat kan tillämpas för ett visst begränsat syfte över vidsträckta områden. Så till exempel bör medelst reservatföreskrifter förbud kunna utfärdas mot färd med motorbåt på en för fågellivet värdefull insjö eller inom ett kustavsnitt, mot vattenskidåkning inom visst avstånd från livligt frekventerade badstränder eller andra utflyktsmål och mot nöjestråfik med snövässlor etc. inom av turister mera allmänt besökta fjälltrakter. I samtliga dessa fall torde ersättningssituationer knappast komma att föreligga, vilket i hög grad underlättar institutets tillämpning.

Som underlag för tillämpning av naturreservat enligt vad som ovan framhållits och även i övrigt som grund för propaganda- och upplysningsverksamhet bör naturvårdslagen kompletteras med en allmän hänsynsregel rörande uppträdandet i naturen i enlighet med naturvårdsutredningens förslag. På längre sikt framstår det emellertid såsom oundgängligt med en allmän översyn och precisering av de sedvaneregler som bildar allemans-

rätten. En särskild utredning härom bör därför snarast komma till stånd.

I 16 § andra stycket lagförslaget införes tillståndsprövning inom strand-skyddsområde av anläggning som kan verka menligt på allemansrättens utövning. Bestämmelsen förefaller dock alltför oklart formulerad för att omedelbart leda till generell tillämpning. Därest markägare efter lagens ikraftträdande i god tro utför anläggning av ifrågavarande slag torde detta nämligen icke kunna medföra föreläggande om återställningsåtgärder utan att skäligen ersättning utges härför. För att sådana situationer skall kunna undvikas bör lagtexten ges ett mera preciserat innehåll, varav framgår vilka slag av anläggningar som avses, och vidare bör lagens tillämpningsföreskrifter innehålla bestämmelser om delgivning av de nya reglerna till berörda markägare m. fl.

I avfolkningsbygderna föreligger på många håll sådana situationer som bestämmelserna i 21 § avser att råda bot för. I känsliga kulturmiljöer, t. ex. på fäbodvallarna och i de öppna odlingsbygderna, förekommer det icke sällan att ett enda hus, som lämnas att förfalla, på ett avgörande sätt minskar områdets värde. Den föreslagna bestämmelsen får därför en mycket viktig funktion vid bevarandet av dessa landskapsbilder. I praktiken kommer dock säkerligen sådana fall att inträffa, där regeln icke kan tillämpas på grund av de ekonomiska konsekvenserna för markägaren. Det vore emellertid olyckligt om ett väsentligt landskapsvårdsintresse skulle behöva eftersättas av den orsaken. Paragrafen bör därför kompletteras med ersättningsbestämmelser.

Även i övrigt utgör bevarandet av kulturbygderna ett väsentligt naturvårdsintresse. I samband med strukturuomvandlingen inom jordbruket sker en allt snabbare omvandling av landskapet med på längre sikt oöverskådliga verkningar. För att i det läget slå vakt om de ur naturvårdssynpunkt mest skyddsvärda kulturområdena är det bl. a. angeläget, att den av statsmakterna påverkade jordbrukspolitiken får en lämplig inriktning. Sålunda bör exempelvis i samband med prövning enligt lagen den 30 juni 1947 om uppsikt å jordbruk verkställas en avvägning mellan de strikt företagsekonomiska intressen som hittills ensidigt kommit till tals vid lagens tillämpning och ett allmänt naturvårdsintresse. Att döma av de direktiv som lämnats 1958 års jordlagsutredning kan man ifrågasätta om man i utredningsarbetet kommer att beakta dessa naturvårdssynpunkter, varför det icke borde vara ett föregripande, om föreskrifter snarast utfärdades i här berörda avseenden.

Under återopande av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte

1. för sin del antaga det genom propositionen nr 148 framlagda förslaget till naturvårdslag med sådan ändring av lagtexten att

- a) däri enligt utredningsförslaget 28 § införes en allmän hänsynsregel rörande uppträdanget i naturen,
  - b) av 16 § andra stycket framgår vilka slag av anläggningar som avses med stadgandet,
  - c) ersättning till ägare av byggnad för sådan åtgärd som avses i 21 § kan utgå av allmänna medel, varvid vederbörande utskott förutsättes utarbeta erforderlig lagtext;
2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om
- a) sådan utformning av blivande tillämpningsföreskrifter till naturvårdslagen att i motionen framförda synpunkter rörande lagens tillämpning blir beaktade,
  - b) skyndsamt utredning om den s. k. allemansrätten,
  - c) utfärdande av föreskrifter om tillämpning av lagen den 30 juni 1947 om uppsikt å jordbruk på sätt som tillgodoser naturvårdsintresset.

Stockholm den 16 oktober 1964

Sven Ekström

i Iggesund

Nr 1020

Av herrar **Gustafsson** i Skellefteå och **Nilsson** i Tvärålund, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till naturvårdslag m. m.

(Lika lydande med motion nr 830 i Första kammaren)

Stockholm den 17 oktober 1964

Henning Gustafsson

Jan-Ivan Nilsson